Universiteit Leiden

Grieks-zijn in Rome.
Grafepigrammen, culturele identiteit en migratie in de keizertijd

Applicants

Supervisor Name	Discipline
Prof.dr. C.C. (Casper) de Jonge	Griekse en Latijnse Talen en Culturen, Leiden University Centre for the Arts in Society (LUCAS)
Dr. L.E. (Rens) Tacoma	Geschiedenis, Leiden University Institute for History (LUIH)

Project description

In het project 'Grieks-zijn in Rome. Grafepigrammen, culturele identiteit en migratie in de keizertijd' worden Griekse grafepigrammen uit de stad Rome bestudeerd. In Rome zijn opvallend veel van dergelijke gedichtjes op steen teruggevonden: zo'n 350, vrijwel allemaal uit de keizertijd. Deze teksten zijn om meerdere redenen van belang voor de studie van Romeinse migratie en culturele interactie. Grafepigrammen bevatten veel meer biografische informatie dan reguliere grafinscripties. Daarnaast geven de epigrammen door woordkeuze en taalgebruik inzicht in de mentaliteit en belevingswereld van de overledene en diens familie. Te midden van de vele tienduizenden Latijnse grafinscripties in proza die we uit Rome over hebben, vallen de teksten erg op: het gebruik van het Grieks en de keuze voor de dichtvorm betekenen dat de makers hun kennis van de Griekse cultuur wilden onderstrepen. Vaak zal dat zijn omdat ze migranten waren uit het Oostelijke Middellandse Zeegebied; in sommige gevallen melden de inscripties ook expliciet dat de

overledene vanuit de Griekse wereld afkomstig was. Maar Grieks kan ook in algemenere zin zijn gebruikt om een culturele claim te maken.

Centraal in dit onderzoeksproject staat de vraag hoe in de Griekse grafepigrammen de culturele identiteit van de overledene wordt vormgegeven. In het epigrafisch onderzoek is gaandeweg meer nadruk komen te liggen op zelfrepresentatie en positionering, uitgaande van de gedachte dat identiteiten meervoudig, geconstrueerd en context-afhankelijk zijn. Dat proces is juist in deze inscripties goed te zien: epigrammen vermelden die elementen die voor de overledene essentieel werden geacht. Enerzijds kunnen personen hun lokale *roots* markeren door hun afkomst te vermelden, anderzijds kunnen ze ook benadrukken dat ze onderdeel zijn van de Romeinse wereld door in hun teksten hun Romeins-zijn te onderstrepen, terwijl de keuze voor een Griekse epigram tegelijk de omarming van een Griekse culturele identiteit impliceert. Wat betekent Grieks-zijn in Rome?

Research Trainee Profile

Voor het project zoeken we twee studenten met interesse in culturele interactie in de Grieks-Romeinse wereld. Omdat het beoogde eindproduct een Nederlandstalig artikel is, staat dit Research Traineeship alleen open voor Nederlandstalige studenten. Zowel BA3-, MA- als RMA-studenten kunnen zich aanmelden. Het eerste project is primair gericht op studenten GLTC, het tweede op studenten Geschiedenis, maar andere studenten die aan de gevraagde kwalificaties voldoen kunnen zich evengoed aanmelden. De precieze aard van de werkzaamheden zal worden aangepast aan de vaardigheden en interesses van de uitvoerders.

Het ene project is talig; het richt zich op de formuleringen die in de epigrammen worden gebruikt om de identiteit van de overledene vorm te geven. Met welke locaties en sociale of culturele groepen wordt de overledene geassocieerd? Bijvoorbeeld met de geboorteplaats, met familie en een beroepsgroep, met kennis van bepaalde literatuur (bijvoorbeeld door literaire allusies die scholing en geletterdheid suggereren), met de Griekse cultuur in het algemeen (bijvoorbeeld ook door de keuze voor de Griekse taal), enzovoort. En op welke manieren worden mobiliteit en migratie in de grafepigrammen tot uitdrukking gebracht? Op basis van een representatieve selectie van teksten wordt geanalyseerd welke woorden en concepten worden gebruikt. Voor dit project is goede kennis van het Grieks is een vereiste.

Het andere project richt zich op de sociale context. Het beoogt zowel de *epigraphic habit* als de migratiepatronen van de epigrammen in kaart te brengen. Welke sociale en etnische groepen maakten gebruik van Griekse epigrammen? Waar kwamen ze vandaan? Voor dit project is

epigrafische voorkennis van belang; verder is minimaal enige basiskennis van het Grieks noodzakelijk. Andere vaardigheden, zoals het kunnen werken met eenvoudige databases of het kunnen maken van digitale kaarten zijn een pré.

Collaboration

De aanvragers hebben overlappende interesses, maar pas recenter hebben die geleid tot concrete samenwerking. Recent heeft De Jonge twee promovendi aangesteld die Griekse literaire epigrammen uit de keizertijd bestuderen. Aangezien Tacoma zich intensief bezighoudt met inscripties met Griekse grafepigrammen wordt hij betrokken bij deze promotieprojecten.

Parallel aan de huidige aanvraag is door De Jonge en Tacoma ook een projectvoorstel ingediend bij de Faculteit voor een bijdrage uit het Fonds Facultaire Samenwerkingsprojecten voor dezelfde periode in Sem 2 2022/2023, getiteld 'Writing Migration: Migrant literature and epigraphic self-representation in Imperial Rome'. In dat project zullen zij samen een Engelstalig artikel schrijven over de manieren waarop Romeinse migratie in inscripties en in Griekse literaire werken wordt geanalyseerd. Hoewel beide projecten ook los van elkaar kunnen worden uitgevoerd, is het basisidee dat ze elkaar versterken. Vanuit de theoretische achtergrond die in het andere project wordt geformuleerd, zal het Research Trainee-project een concrete en toegepaste casus analyseren. Daarnaast zullen ook de twee promovendi van De Jonge bij de projecten worden betrokken. Op die manier ontstaat er op informele en organische wijze een team van twee onderzoekers, twee studenttrainees en twee PhDs. De meerwaarde voor alle betrokkenen is evident.

In algemene zin is een nauwere samenwerking tussen Oude Geschiedenis en Classics zeer gewenst. Beide disciplines bestuderen de Grieks-Romeinse wereld, maar doen dat vanuit twee verschillende instituten. In het onderwijs is al veel uitwisseling, maar in het onderzoek valt nog veel winst te behalen door projectmatige samenwerkingen. Voor de lange termijn zal deze samenwerking tussen Geschiedenis en LUCAS de relatie tussen de twee instituten, in het bijzonder tussen Oude Geschiedenis en Classics versterken. Dit is van groot belang, juist voor disciplines die de grenzen tussen Geschiedenis en Classics overstijgen, zoals de epigrafie.

Deliverables

Het onderzoek zal resulteren in een Nederlandstalig artikel voor een breder publiek voor het tijdschrift *Hermeneus* of *Lampas.* Het artikel wordt gepubliceerd onder de naam van alle bij het project betrokken onderzoekers, inclusief die van de Research Trainees.

Daarnaast zal er door de studenttrainees een kleine conferentie worden georganiseerd waarin de resultaten van het project worden gepresenteerd. De beoogde samenwerkingspartner voor de conferentie is het Rijksmuseum van Oudheden.

Planning

Het project bestaat uit 7 fasen, die ieder 4 weken duren. Iedere fase wordt afgesloten met een bijeenkomst met de begeleiders waarin de literatuur wordt bediscussieerd.

	Sub-project I (taal)	Sub-project II (sociale context)
Fase 1	Gezamenlijke literatuurstudie (theorieën over migratie en culturele identiteit)	
Fase 2	Selectie epigrammen	
Fase 3	Methodologische kader; 1ste versie Inleiding	
Fase 4	Studie Griekse sleutelconcepten	Studie epigraphic habit en migratiepatronen
Fase 5	Schrijven 1ste versie bevindingen	Schrijven 1ste versie bevindingen
Fase 6	Samenvoegen bevindingen; 1ste versie conclusie	
Fase 7	Gezamenlijke voltooiing artikel	

Student Application

Studenten kunnen zich aanmelden met een motivatiebrief van ongeveer 400 woorden, waarin ze uitleggen wat ze willen bijdragen aan het project en wat ze van het project hopen te leren. In de brief moeten zij aangeven naar welk van de twee projecten hun voorkeur uitgaat. Verder moet duidelijk worden vermeld welk onderwijsprogramma zij volgen, in welk stadium van hun studie zij zijn, en wanneer ze hopen af te studeren. De brief moet vergezeld gaan van een c.v. en een officiële uitdraai van hun tot nu toe behaalde cijfers in de BA en – waar relevant - in de (R)MA. In het c.v. moet worden vermeld welke talen (modern en klassiek) worden beheerst en op welk niveau. Er hoeven *geen* aanbevelingsbrieven te worden meegestuurd, maar wel moet de naam worden opgegeven van een docent aan de Leidse Universiteit die bereid is desgewenst informatie te

verstrekken (naam, e-mail, telefoon, functie). Deze persoon kan niet dezelfde zijn als de twee projectleiders.

Het dossier moet als één document worden toegestuurd aan beide projectleiders:
prof.dr. C. de Jonge: C.C.de.Jonge@hum.leidenuniv.nl
dr. L.E. Tacoma: l.e.tacoma@hum.leidenuniv.nl

Na de deadline zal op een termijn van maximaal twee weken een selectie worden gemaakt van de kandidaten die worden opgeroepen voor een gesprek. Voor dat gesprek zal hen worden gevraagd enige literatuur te lezen.